

EL COMPOSITOR

Barbara STROZZI

VIRTUOSÍSSIMA SIRENA

enguany celebrem els 400 anys del naixement d'aquesta important figura de la música del Barroc italià, considerada la primera compositora professional. Les seves cantates formen part del repertori més reeixit del segle XVII italià, però encara roman en un notable silenci d'on mereix ser rescatada.

TEXT Aurèlia Pessarrodona • IL·LUSTRACIÓ Roger Pibernat

El cas de Barbara Strozzi demostra que no sempre les dones compositores han estat silenciades. Ella va tenir la sort de viure en un context que li va permetre desenvolupar-se com a artista, per bé que amb claboscurs que encara inquieten els especialistes.

Strozzi va néixer a Venècia el 6 d'agost de 1619 i va morir a Pàdua l'11 de novembre de 1677. Era filla d'Isabella Garzoni, serventa del poeta Giulio Strozzi, que va adoptar la nena, tot i que se sospita fermament que en realitat era la seva filla natural. En tot cas, Strozzi es va preocupar de proporcionar-li una educació privilegiada, per exemple fent-la ser alumna de Francesco Cavalli, el principal compositor d'àmbit venecià del moment. La Barbara no va ser l'única dona deixeble de Cavalli, ja que també s'hi comptaven les aristòcrates Betta Mocenigo i Fiorenza Grimaldi i la jove cantant Antonia Padoani.

Vist el talent de la noia, Giulio Strozzi la va introduir ben aviat als cercles intel·lectuals més selectes, sobretot l'Accademia degli Incogniti, on Barbara amenitzava les vetllades cantant i acompanyant-se. Va ser tan gran, el seu èxit, que el 1637 Giulio Strozzi va crear l'Accademia degli Unisoni, una mena de "filial" de l'anterior, concebuda com a aparador del talent musical de Barbara.

La carrera com a compositora professional de Barbara Strozzi va començar l'any 1644 amb la publicació d'un volum de *Madrigals*, el primer d'un total de vuit, el quart dels quals s'ha perdut. Va dedicar aquestes publicacions a grans personalitats del moment, com el propi emperador Ferran II d'Àustria, cosa que fa pensar que es devia veure obligada a recórrer al seu talent com a compositora per mantenir-se després de la mort del seu pare.

Tret dels *Madrigals* op. 1 i els *Motets* op. 5, les obres que ens han quedat d'Strozzi són *ariette*, àries i cantates *a solo* i *continu*, a vegades també acompanyades amb cordes. El seu gènere preferit va ser la cantata, fins al punt de ser considerada la primera productora important de cantates del Barroc italià. Basades en textos manieristes del seu pare i d'altres poetes del seu cercle, les *Cantates* de Bàrbara Strozzi beuen de la *seconda pratica* i conjuguen a la perfecció l'expressió del text (sovint complex, contradictori i irònic), el gust per la melodia i el domini absolut de l'art del cant. La seva exquisidesa a l'hora de tractar la veu suggereix que ella mateixa interpretava aquest repertori.

Tot això va ser possible gràcies a l'entorn privilegiat on va viure, la Venècia del segle XVII, on certes dones podien conquerir un lloc a l'esfera pública amb veu pròpia. Les dones d'alta posició rebien una refinada educació, assistien assiduament a les acadèmies d'intel·lectuals i fins i

tot podien conrear l'art i la literatura. Tanmateix, d'altres van obtenir aquesta posició per mitjans menys "honrosos". De fet, hi ha qui sospita que Barbara Strozzi va ser una *cortesana honesta*, és a dir, una mena de prostituta de luxe molt refinada. Aquestes opinions contrasten amb el qualificatiu "*pudica sirena*" que algun coetani va usar per descriure-la. D'altres creuen que simplement era una dona de mentalitat oberta,

potser influïda per les idees "llibertines" de l'Accademia degli Incogniti, on s'elogiava el gaudi dels sentits. Mai no es va casar i va ser mare de quatre fills. Fa poc ha sorgit la teoria segons la qual va dedicar el seu *opus* 5 a la temàtica re-

LES SEVES CANTATES
VAN SER TAN
ADMIRADES QUE
S'HA ARRIBAT A
CREURE QUE ELLA
HAVIA CREAT
AQUEST GÈNERE

24
NOVEMBRE
SAFO
NOVELLA AL
MUVIM DE
VALÈNCIA

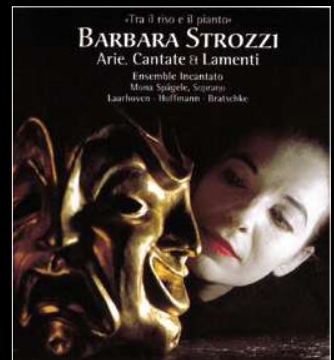
ligiosa per netejar la seva imatge i aconseguir que dues filles seves entressin en un convent, cosa que va passar just l'any següent. *Se non è vero è ben trovato!*

S'ha volgut veure aquesta "lleugeresa" de Barbara en el quadre *Tocadora de viola* del pintor Bernardo Strozzi (la coincidència de cognom és pura casualitat), sobretot en trets com les flors als cabells, el pit al descobert i la mirada directa.

Se sap que aquest pintor va retratar la compositora, però no és segur que es tracti d'aquest quadre. Encara que ens movem en les hipòtesis, aquests aspectes no són anecdòtics, ja que il·lustren la situació de la dona artista a la Venècia del Barroc i insisteixen que al llarg de la història l'activitat de la dona com a intèrpret (sobretot cantant) n'ha comportat l'exhibició, amb tot el que això implica.

DISCOGRAFIA COMENTADA

♦ **Barbara Strozzi: *Arias, laments & cantatas*:** Susanne Rydén, Musica Fiorita. Harmonia Mundi, HMC 905249 (2000). Un disc preciós per iniciar-se en el repertori d'aquesta compositora. Està format per onze cantates seves, pertanyents sobretot a l'opus 2, entre les quals destaquen *L'Eraclito amoroso* o *La vendetta*. La soprano sueca Susanne Rydén afronta amb solvència aquest repertori, ben acompanyada pel grup Musica Fiorita.

♦ **Barbara Strozzi: *Opera ottava; arias & cantatas*:** Emanuela Galli, Fabio Bonizzoni, clave. La Risonanza Glossa, GCD 921503 (2001). Aquest volum està dedicat al seu últim opus, titulat *Arie* i publicat el 1664, amb bons exemples de la seva originalitat, com la serenata per a violins *Hor che Apollo* o *L'astratto*, on un cantant busca una ària que li assereni les penes amoroses. Galli hi ofereix una interpretació molt pulcra i acurada, tot i que mancada de la calidesa vocal de l'anterior.

♦ **Barbara Strozzi, Niccolò Fontei: *A New Sappho*:** Favella Lyrica. Koch, 3-7491-2 (2000). Aquí tenim l'oportunitat d'escoltar alguns dels duets excel·lents d'Strozzi, així com algunes de les cançons de les *Bizzarrie poetiche* de Niccolò Fontei, que va compondre per al lluíment d'ella. Pamela Dellal i Pamela Murray conjunten llurs veus tot proporcionant una interpretació equilibrada i curosa.